

Kinn kommune

Fyrstasjoner

i Kinn kommune

Kinnesund fyr	s 4
Ytterøyane fyr	s 5
Stabben fyr	s 6
Kvanhovden fyr	s 7
Hendanes fyr	s 8
Ulvesund fyr	s 9
Kråkenes fyr	s 10
Skongenes fyr	s 11

Forsidefoto: Frode Pliskog

Fyrkommunen

Ved etableringa av Kinn kommune i 2020 vart dei to kommunane Flora og Vågsøy Norges største fyrkommune. Ja, i hvertfall den kommunen med flest fyrstasjonar.

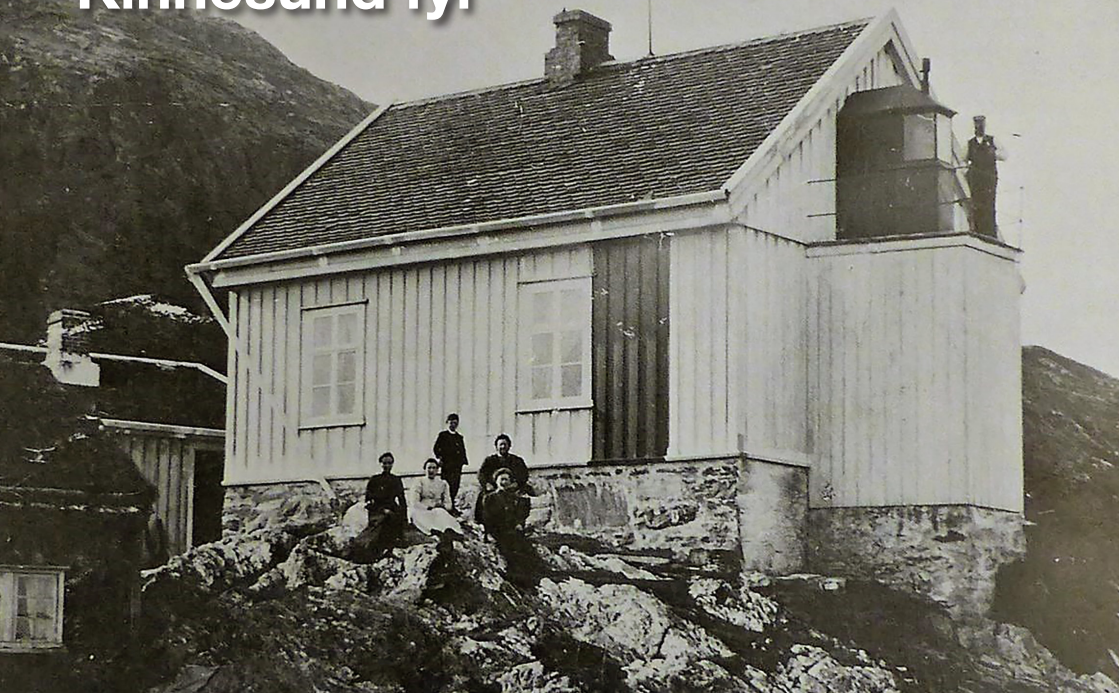
Det er ein naturleg del av sikringa av farleia, og vestlandskysten treng mykje sikring med alle dei øyar og skjer som er både til hinder, men og til skydd for den seilande.

Fyrstasjonane syner døme på støypejarnstårn, boligar med lykt på vegg og ikkje minst det karakteristiske Stabben fyr, som ser ut som den ligg og flyt i vassflata.

Bygginga av fyra langs kysten var ei stor oppgåve for Staten, og dei blei som oftast liggande på særst vêrharde plassar, som Kråkenes fyr.

Med dette informasjonshefte har vi von om at nettopp du vil få lyst til å vitje eit eller fleire av desse fyra.

Kinnesund fyr

Kinn er en vakker øy med få fastboende i dag og mest kjent for Kinnaklova, en eiendommelig fjellkløft på vestsiden av øya og kjent sjømerke.

På midten av 1800-tallet var et rikt sildefiske i området den viktigste grunnen til at Kinnesund fyr, sydøst på øya, ble bygget og tent. Tenningen skjedde 1. oktober 1867 samtidig med Stabben fyr nærmere Florø som de to første fyrene i amtet.

Kinnesund fyr bestod av et bolighus med vegglykt på gavlveggen, uthus, naust og landing. Dermed hadde en fyrvokter og hans familie bolig og arbeidsplass. Fyrvesenets lister viser at det var samme mann som var fyrvokter der i hele fyrets levetid. Leonard Hess, født 22. august 1838 i Bergen, var fyrvokter på Kinnesund fra 22. august 1867 til det ble lagt ned i 1913. Da var han 75 år gammel og hadde gjennomført 46 års tjeneste på fyret!

Kinnesund fyr ble erstattet av en fyrlykt som står litt lenger nord på øya.

Ytterøyane fyr

Ytterst mot havet ligger øygruppen med det talende navnet Ytterøyane med en flott fyrstasjon.

Fyrkommisjonen foreslo allerede i 1851 at det skulle bygges en fyrstasjon på en øy i havet utenfor Kinn. For ikke å forveksle den med andre fyr skulle det bygges to fyrtårn. Planene ble imidlertid skrinlagt og da de ble hentet frem igjen nesten 30 år senere hadde den tekniske utviklingen gjort at to fyrtårn ikke lenger var nødvendig.

Støpejernstårnet som ble satt opp var til gjengjeld av det store slaget, 31 meter høyt. Det ble plassert på en åttekantet betongsokkel, og linsa av 1. orden kom derfor nesten 60 meter over havflata. I tillegg ble det bygget en stor fyrvokterbolig med plass til to familier og en mindre leilighet for reserveassistenten som bare var ansatt seks måneder i året.

Under den andre verdenskrigen ble fyret besatt av tyske soldater. De la ut landminer og satte opp kanoner. Et par ganger ble det skuddveksling mot allierte fly som passerte. En av gangene snudde ett av flyene og beskjøt fyrstasjonen med mitraljøsene sine. En tysk soldat ble drept og flere såra, og linsa i fyrtårnet ble delvis knust. Man kan fremdeles se kulehull i fyrtårnet fra episoden.

Fra fyret kan man se horisonten rundt fra storhavet i vest til Jostedalsbreen i øst og Stadlandet i nord til Alden i sør.

Stabben fyr

Foto: Simen Lumøe Pihl

En av Norskekystens mest kompakte fyrstasjoner ligger like utenfor Florø.

Florø er landets vestligste by og ble grunnlagt som ladested i 1860. Det skjedde blant annet på grunn av det gode sildefisket der på denne tiden. Behovet for fyrbelysning i dette området var derfor stort og 1. oktober 1867 ble det tent to fyr her, på Stabben og på Kinn.

Stabben er et skjær som ligger midt i leia langs kysten og ved innseilingen til Florø. Den krevende tomte gjorde at det måtte bygges meget kompakt og høyt for å få plass til fyrlykt, fyrvokterbolig, diverse lager, landing og naust.

I 1905 ble tårnet forhøyet og fikk et 4. ordens linseapparat i lyktehuset. Da ble også landingen litt forbedret og fikk en kran.

I 1965 fikk fyret strøm fra land i kabel og aggregater til bruk som reserve.

Stabben fyrstasjon ble automatisert og fraflyttet i 1975.

Kvanhovden fyr

Foto: Egil Tøiland

Fyret ligger lengst nord i Hellefjorden og ytterst på Frøysjøen.

Med en slik plassering kunne fyrstasjonen lede skip både langs den indre og den ytre leia. Fyret ble i tillegg lagt ganske høyt på en klippe, vel 40 meter over vannflaten.

På Kvanhovden ble det satt opp en ganske enkel fyrvokterbolig med lykta på gavlveggen mot sjøen. Forskjellige fyrvoktere og deres familier drev fyret frem til 1939 da det også ble ansatt en fyrassistent og bygget bolig til han. I 1960 fikk fyret elektrisitet med kraft fra egne dieselaggregater.

Et par år deretter ble fyret gjort om til tårnstasjon, familiene flyttet på land og vaktlaget fikk leiligheter i den gamle fyrvokterboligen. Bemanningen varte frem til 1980.

Hendanes fyr

Foto: Frode Pliskog

Etter at Kråkenes fyr hadde vært i virksomhet noen år ble det bestemt å bygge et fyr litt lenger sør på øya, utenfor Torskangerpollen, en viktig nødhavn.

Hendanes fyrstasjon ble anlagt ganske høyt over havet i en stupbratt fjellside, og bestod av et bolighus med lykt i et lavt tårn på hjørnet, uthus, oljebod og naust. Lykta fikk linsa fra Lille Torungen fyr som akkurat var nedlagt og ble tent i november 1914.

Under annen verdenskrig ble fyret angrepet av allierte fly og både fyrvokteren og flere i hans familie ble skadet.

Beliggenheten gjorde at Hendanes fyrstasjon ble regnet som en vanskelig plass å bo og arbeide. I de 38 årene fyret var i bemannet drift var det i alt åtte fyrvoktere og deres familier som drev fyret.

Etter 1952 har fyret fungert som ubetjent lykt.

Ulvesund fyr

Foto: Frode Pliskog

Dette er det siste fyret i Norge som ble betjent av "fyrmester med husstand".

Ulvesund fyrstasjon bestod av en fyrvokterbolig med en fyrlykt på langveggen mot sjøen. I tillegg ble det bygget et uthus og et naust. Landing ble ikke bygget i første omgang, men etter noen år var det klart at det måtte gjøres mer for å beskytte fyrets båter. Dermed ble det anlagt en molo og et båtopptrekk.

I 1892 ble lykta byttet ut første gang og i 1908 kom en ny 4. ordens lykt på plass. Helt bra fungerte heller ikke dette så i 1932 ble det bygget et bifyr oppe i skråningen bak fyrstasjonen. Bifyret ble liggende vesentlig høyere enn hovedfyret og er det eneste i Norge som gjør det.

Ulvesund fyr ble elektrifisert i 1955 med strøm fra kommunens ledningsnett. Samtidig ble fyrstasjonen automatisert. 30 år senere ble også dette fyret avbemannet, og fyrlyset ble erstattet av en lykt nede ved sjøen.

Spesielt for Ulvesund er det imidlertid at fyret var bemannet av en fyrvokter med husstand helt til siste dag.

Kråkenes fyr

Foto: Frode Plisveg

På et av Norges mest vindblåste steder har det stått et fyr siden 1906.

Det er mye vind på Vågsøy, det kan du se på Kråkenes fyr. Der dynker ofte sjøsprøyten fyrlykta selv om den står 45 meter over havflaten. Værobservasjonene derfra melder oftere om kuling enn på de fleste andre plasser og det har forekommet vinder som har vært sterkere enn hva instrumentene kan måle, altså mer enn orkan!

Fyret ble etablert i 1906. Da sto det ferdig en fyrbygning i tre her med fyrlyset plassert på gavlveggen. Noe naust kom ikke i første omgang, til det var landingsforholdene for vanskelige. På 1930-tallet ble det bygd et ekstra bolighus på fyrstasjonen og en assistent ble ansatt.

Under den annen verdenskrig besatte tyskerne fyret og bygde vei frem. Etter Måløy-raidet bygde tyskerne nettopp noen av sine sterkeste festningsanlegg på norskekysten langs skipsleia ved Måløy. Fra 1942 startet tyskerne også utbygging av radaranlegg langs Norskekysten, og et av de første ble bygget ved Kråkenes fyr. Fyret ble i mars 1945 ble bombet av allierte fly og fyrvokterboligen ble ødelagt.

I 1949 sto en ny fyrvokterbolig klar, denne gangen bygget i solid betong. Fyrtårnet på den ene veggen ble nå forhøyet. I 1961 fikk fyret elektrisk strøm fra det lokale kraftselskapet og i 1991 ble det avbemannet.

Skongenes fyr

Foto: Frode Plisveg

Fyret nordøst på Vågsøy viser vei til trygg havn etter turen rundt Stad.

Skongenes fyrstasjon ble bygget i 1870. For å anlegge en tilfredsstillende landing ble det sprengt bort en del fjell i bukta nedenfor fyrstasjonen. Deretter ble det murt opp en landingsplattform med kran. Det ble så bygget et naust med skinnegang ned i sjøen. Likevel kunne fyrets båter bare settes utpå eller tas inn når sjøen var rolig, og det er den ikke så ofte på denne kanten. Fyrstasjonen ellers fikk en fyrvokterbolig med en 4. ordens lykt montert på hjørnet mot sjøen, uthus og oljebod.

Skongenes var innredet for en fyrvokter og hans familie, og hadde et ekstra rom på loftet til en reserveassistent. I 1875 fikk fyrstasjonen sin første tåkeklokke, men den ga dårlig lyd så den ble byttet ut syv år senere. I 1892 ble fyrlykta forsterket og flyttet til et lite tårn. I 1932 ble det også ansatt en fast assistent på fyret, og han og familien fikk egen bolig.

På slutten av krigen ble Skongenes fyr skadet så mye etter et alliert flyangrep at det måtte gjenoppbygges. Det fikk derfor en ny fyrvokterbolig. Den var i bruk av fyrvokteren og hans familie til 1961 da fyret ble gjort om til tårnstasjon. Assistentboligen ble så solgt og flyttet. To år senere ble fyret elektrifisert, og tåkeklokka ble skiftet ut med en nautofon som ga to støt hvert 30. sekund.

I 1985 ble fyret automatisert og avbemannet.

Kinn kommune

Norsk Fyrhistorisk Forening

KYSTVERKMUSEA
Lindesnes | Jæren | Sunnmøre | Lofoten | Finnmark

KYSTVERKET